

LT

SANCO/6429/2009 Rev. 4 (POOL/D5/2009/6429/6429R4-EN.doc)

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 2009.10.28
KOM(2009)584 galutinis

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Su gyvūnų gerove susijusio ženklinimo galimybės ir Europos informacijos apie gyvūnų
apsaugą ir gerovę centrų tinklo steigimas**

{SEK(2009)1433}
{SEK(2009)1432}

TURINYS

1.	Pagrindas ir bendri tikslai.....	4
2.	Geresnis ir skaidresnis informavimas apie gyvūnų gerovę.....	4
3.	Gyvūnų gerovė ir jos siejimas su kitais kokybės rodikliais	5
4.	Vartotojų informavimas ir prekybos strategijos.....	7
5.	Informavimo ir švietimo kampanijos	7
6.	Tarptautinis mastas.....	8
7.	Skirtingi standartai ir jų palyginimas	9
8.	Su gyvūnų gerove susiję skaidrumas ir moksliniai tyrimai	9
9.	Išvada	10

IVADAS

Europos Sąjungoje keletą metų, bent jau nuo 2002 m., kai buvo priimta Bendrijos ataskaita „*Teisės aktai dėl ūkinių gyvūnų gerovės trečiosiose šalyse ir jų reikšmė ES*“, svarstoma, kaip geriau informuoti vartotojus apie gyvūnų gerovę gyvulininkystės produktų gamyboje.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto, Europos Komisijos ir Tarybai pirmininkavusios Vokietijos surengtoje konferencijoje „*Gyvūnų gerovės gerinimas ženklinant*“ (Briuselis, 2007 m. kovo 28 d.) buvo pirmą kartą plačiai diskutuojama su visų suinteresuotųjų grupių atstovais. Po konferencijos 2007 m. gegužės mėn. Ministrų Taryba priėmė išvadas dėl ženklinimo, susijusio su gyvūnų gerove, ir paragino Komisiją parengti ataskaitą, kad šiuo klausimu būtų galima pradėti išsamias diskusijas.

Todėl Komisija paprašė nepriklausomą rangovą atlikti **ekonominio pagrįstumo tyrimą**¹, konsultuojantis su suinteresuotosiomis šalimis, tam, kad būtų toliau nagrinėjamas šis klausimas ir surinkta kuo daugiau su juo susijusios informacijos iš ES ir kitų valstybių suinteresuotųjų šalių. Tyrimas baigtas 2009 m. sausio mėn. Pirmame 2006–2010 m. Bendrijos veiksmų plane dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės² nustatyta Bendrijos politikos ir susijusios veiklos ateinančiais metais kryptis – toliau skatinti rengti aukštus gyvūnų gerovės standartus ES ir kitose valstybėse, atsižvelgiant į gamintojams dėl to atsiveriančias verslo galimybes ir į etinį bei kultūrinį šio klausimo aspektą.

Ekologinis ūkininkavimas ir savanoriškos programos, pvz., „Label Rouge“ arba „Freedom Food“, yra akivaizdūs tokių verslo galimybių pavyzdžiai. Speciali gyvūnų gerovės klausimams skirta informacinė platforma, sukurta pagal septintą ES bendrąją programą ir kuria siekiama palengvinti suinteresuotųjų šalių dialogą ir dalijimąsi patirtimi, yra kertinis veiksmų plano įgyvendinimo akmuo³. Geriau informuojant vartotojus atsiranda galimybė sukurti uždarą ratą, kai vartotojai, rinkdamiesi produktus, pagamintus naudojant gyvūnų gerovės požiūriu pažangesnius metodus, sukuria paklausą, darančią poveikį visai tiekimo grandinei ir, galiausiai, pirminiam gamintojui, kuris dėl to turi galimybę parduoti savo prekes už didesnę kainą ir taip kompensuoti dalį dėl naudoto metodo padidėjusių gamybos išlaidų. Kadangi didesnis rūpinimasis gyvūnų gerove dažnai reiškia didesnę produkciją, yra didelė tikimybė, kad gamintojams ši sistema bus naudinga. Iš esmės gyvūnų gerovės organizacijų, valdžios institucijų, politikų, gamintojų, mažmenininkų ir vartotojų dialogas padeda geriau informuoti visuomenę ir gerinti ūkininkavimo veiklą, vartotojų pasirinkimą ir teisės aktus.

Tiek ekonominio pagrįstumo tyrimo išvadose, tiek suinteresuotųjų šalių išreikštose nuomonėse skatinama jungti įvairias su gyvūnų apsauga susijusias politikos sritis. Išsakyta nuomonių, kad kalbant apie gyvūnų apsaugą, reikia tinkamai Europos lygmeniu suderinti plačios veiklos sritis, kaip antai piliečių informavimo apie produktų, pagamintų laikantis aukštesnių gyvūnų gerovės standartų, vertę strategijų rengimas arba Europos strateginių investicijų į mokslinių tyrimų sritį plėtra.

¹ Visas tyrimas su išvadomis patalpintas svetainėje
http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/farm/labelling_en.htm.

² http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/actionplan/actionplan_de.htm.

³ <http://www.animalwelfareplatform.eu>.

Bendras šios srities politikos tikslas – padėti vartotojams lengviau atpažinti ir pasirinkti produktus, kurių gamintojai rūpinasi gyvūnų gerove, taip skatinant gamintojus labiau užtikrinti gyvūnų gerovę.

1. PAGRINDAS IR BENDRI TIKSLAI

Ekonominio pagrįstumo tyrimo rezultatai parodė, kad reikia išsamesnių diskusijų, kaip gerinti informaciją apie gyvūnų gerovę, ir tiksliai nustatyti tinkamiausias priemones. Šia ataskaita Komisija, atsižvelgdama į ekonominio pagrįstumo tyrimą, siekia palengvinti politines diskusijas visų pirma su Europos Parlamentu, Taryba, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu ir Regionų komitetu. Šiai ataskaitai parengti taikytas metodas atitinka Komisijos požiūrį, taikomą bendros žemės ūkio politikos srityje.

Šioje ataskaitoje teigiama, kad pasitelkiant ES informacijos apie gyvūnų gerovę gyvulininkystės produktų gamyboje politiką, ateityje būtų teikiama parama ES ūkininkams, kurios jiems reikia kovai už kokybę laimėti, kitaip tariant, tiekti kokybiškus produktus, informuoti vartotojus, kaip jie atitinka jų lūkesčius, ir galiausiai už tai gauti papildomų pajamų.

Šioje ataskaitoje nagrinėjami šie klausimai:

- kokių mastu dabartinėmis priemonėmis, teisine sistema ir teisės aktais dėl informacijos apie ES gyvulininkystės produktų kokybę gyvūnų gerovės atžvilgiu pasiektas šis tikslas;
- ar galima būtų juos tobulinti siekiant geriau įgyvendinti šį tikslą ir kaip tai būtų galima padaryti ir
- kokių naujų priemonių reikia (jei iš viso jų reikia), kad būtų lengviau pasiekti šį tikslą.

Komisija, šiuo metu ir toliau 2010 m. vertindama Bendrijos politiką dėl gyvūnų gerovės, atsižvelgs į politines diskusijas, susijusias su šios ataskaitos išvadomis.

2. GERESNIS IR SKAIDRESNIS INFORMAVIMAS APIE GYVŪNŲ GEROVĘ

ES gyvulininkystės sektorius garsėja tuo, kad jame laikomasi aukštų gyvūnų gerovės standartų. ES teisės aktai dėl gyvūnų gerovės siejami su ilgamete tradicija – pirmieji šios srities Bendrijos teisės aktai priimti dar 1974 m. Dabartiniuose Bendrijos teisės aktuose dėl gyvūnų gerovės pateikti būtinieji standartai, kurių privalo laikytis visi gamintojai. Kai taikomi aukštesni gyvūnų gerovės standartai, gamintojai turi rasti būdų parduoti savo produktus už kainą, kuri atitiktų produktų pridėtinę vertę ir kompensuotų jų investicijas. Viena iš galimybių yra taikyti ekologiškų produktų gamybos metodą, kuriuo, remiantis konkrečiu Europos veiksmų planu⁴, buvo pabrėžta į rinką orientuotos politikos svarba. Savanoriškas informavimas apie

⁴ Europos veiksmų planas dėl ekologiškai švarių maisto produktų ir ekologinės žemdirbystės, COM(2004)415, galutinis.

produkto savybes, susijusias su gyvūnų gerove (pvz., „Freedom Food“) – dar vienas būdas skatinti vartotojų suinteresuotumą.

Atlikus dviejų „Eurobarometro“ apklausų⁵ ir ekonominio pagrįstumo tyrimo⁶ dėl ženklavimo, susijusio su gyvūnų gerove, rezultatų analizę paaiškėjo, kad taikant su gyvūnų gerove susijusį ženklavimą, pagrįstą tvirtomis mokslinėmis žiniomis ir įvertintą remiantis suderintais reikalavimais, vartotojai galėtų pirkti produktus turėdami reikalingos informacijos, o gamintojai galėtų naudotis rinkos teikiamomis galimybėmis. Svarbu apsvarstyti, kaip geriau ES ir kitose šalyse visuomenę informuoti apie reikalavimus ir standartus, kurių laikosi ūkininkai ir kurie neapsiriboja Europos teisės aktuose nustatytais būtinaisiais gyvūnų gerovės standartais. Toliau aptariama, ar šio tikslo būtų geriausiai siekti ženklinant produktus (remiantis viešais ir privačiais standartais), rengiant visuomenės informavimo kampanijas ar taikant įvairias priemones.

3. GYVŪNŲ GEROVĖ IR JOS SIEJIMAS SU KITAIŠ KOKYBĖS RODIKLIAIS

Atliekant ekonominio pagrįstumo tyrimą buvo nagrinėjamos kelios etiketės, pavyzdžiui, „Label Rouge“, „Freedom Food“ ir „Neuland“; be to, šioje srityje atliekami papildomi nepriklausomi Europos tyrimai („Welfare Quality“⁷, „EconWelfare“⁸, „Q-PorkChains“⁹, „EAWP“¹⁰). Ekologinį ūkininkavimą vartotojai ES ir už jos ribų jau sieja su aukštesniais gyvūnų gerovės standartais. Be to, naudojant ES logotipą, kuris bus atnaujintas ir iki 2010 m. liepos 1 d. taps privalomas, vartotojai lengvai atskiria ekologiškus produktus. Prekybos strategijomis dėl etikečių ir tyrimais pabrėžiama, kad gana daug piliečių pageidauja būti informuojami ne tik apie fizinės savybes, kaip antai pageidaujamų ir nepageidaujamų

⁵ 2005 m. ir 2006 m. „Eurobarometro“ apklauso: http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/survey/index_en.htm.

⁶ Pagrindinė Maisto grandinės vertinimo konsorciumo pateikto ir kartu su šia ataskaita paskelbto Ekonominio pagrįstumo tyrimo dėl ženklavimo, susijusio su gyvūnų gerove, ir Bendrijos informacijos apie gyvūnų apsaugą ir gerovę centro steigimo (toliau – ekonominio pagrįstumo tyrimas) išvada: „*Suinteresuotosios šalys bendrai sutaria, kad šiuo metu yra daugybė problemų, susijusių su ant gyvūninių produktų teikiama informacija apie gyvūnų gerovę*“. Susijusios suinteresuotųjų šalių grupės dažnai nurodo dvi sritis: problemas dėl gyvūnų gerovės standartų ir (arba) teiginių apie gyvūnų gerovę ir prastą vartotojų informuotumą bei supratimą apie logotipus ir (arba) etiketes. Beveik nė vienas iš visoje ES suinteresuotųjų šalių organizacijų atliktoje apklausoje dalyvavusių respondentų neišsakė nuomonės, kad šioje srityje nėra problemų.“

⁷ *Welfare Quality®*: „Science and society improving animal welfare in the food quality chain“ („Mokslo ir visuomenės pastangomis siekti didesnės gyvūnų gerovės maisto kokybės grandinėje“), ES finansuojamas projektas (<http://www.welfarequality.net>).

⁸ *EconWelfare*: „Good animal welfare in a socio-economic context: Project to promote insight on the impact for the animal, the production chain and European society of upgrading animal welfare standards“ („Gyvūnų gerovė socialiniu ir ekonominiu požiūriu. Projektas, kuriuo siekiama skleisti informaciją apie poveikį gyvūnams, produktų gamybos grandinę ir Europos visuomenę gerinant gyvūnų gerovės standartus“), ES finansuojamas projektas (<http://www.econwelfare.eu>).

⁹ *Q-PorkChains*: „Improving the quality of pork for the consumers“ („Vartotojams skirtos kiaulienos kokybės gerinimas“), ES finansuojamas projektas (<http://www.q-porkchains.org>).

¹⁰ *EAWP*: „European Animal Welfare Platform: Progressing animal welfare through the food chain“ („Europos gyvūnų gerovės programa. Gyvūnų gerovės didinimas pasitelkiant maisto grandinę“), ES finansuojamas projektas (<http://www.animalwelfareplatform.eu>).

sudedamųjų dalių kieki, bet taip pat apie kitas perkamų maisto produktų savybes, apimančias etinius veiksnius, susijusius su gamyba ir elgesiu su gyvūnais.¹¹

Vartotojams gyvūnų gerovė yra tipiškas pasitikėjimo produktu požymis. Tai reiškia, kad šiandien daugeliu atveju vartotojai nesugeba patys patikrinti tikrąjį gyvūnų gerovės lygį, nurodytą, pvz., etiketėse. Tačiau atsižvelgiant į visą ES maisto rinką, tokie produktai vis dar sudaro tik mažą rinkos dalį. Apklausos rodo, kad tai gali reikšti informacijos ir rinkos skaidrumo stoką.

Europos Sąjungoje nėra suderintų reikalavimų dėl ženklinimo, susijusio su gyvūnų gerovės standartais, ar šių standartų vertinimo būdų. Kai kurios suinteresuotosios šalys pritarė principui, kad kuo daugiau mažmeninės prekybos rinkoje yra privačių etikečių, kuriose nurodoma gyvūnų gerovė, tuo labiau yra reikalinga metodika, kuria būtų vertinami ir lyginami gyvūnų gerovės standartai.

Vertėtų paklausti, ar dėl nacionalinio lygmens privačių su gyvūnų gerove susijusio ženklinimo etiketėmis sistemų paplitimo kyla problemų, kurias būtina spręsti ir kuriomis būtų galima pateisinti ES lygmens sistemos kūrimą. Aišku, kad siekiant nustatyti kokią nors ES sistemą, kuria būtų galima išvengti vidaus rinkos susiskaidymo ir palengvinti Bendrijos vidaus prekybą, reikėtų įrodyti, kad ja galėtų būti suteikta papildomos naudos dabartinėms privačioms sistemoms ir ekologiškų produktų reglamentavimui¹², nepadarant jiems žalos.

Nors dauguma vartotojų didelį dėmesį skiria kainai, kelių per paskutinius metus atliktų apklausų rezultatai parodė, kad yra vartotojų, kurie suinteresuoti pirkti produktus, turinčius tam tikrų bruožų ir savybių, įskaitant tas, kurios susijusios su gyvūnų gerove. Daugelyje valstybių narių dėl tokių kokybės siekiančių vartotojų atsiranda galimybė, kad rinkoje bus produktų, pagamintų laikantis aukštesnių gyvūnų gerovės standartų (atskiras kokybės kriterijus arba susijęs su kitomis geresnėmis nei įprastos savybėmis). Vienas iš su tuo susijusių pavyzdžių ekologiškų maisto produktų rinkoje, kai ES suderinus reikalavimus atsirado naujas vartotojų segmentas: produktus ženklinant ekologinio ūkininkavimo logotipu vartotojams užtikrinama maisto produktų ir gėrimų kilmė ir kokybė bei tai, kad šie produktai atitinka ES ekologinio ūkininkavimo reglamentą, kuriuo aukštesni gyvūnų gerovės standartai užtikrinami visoje ES atliekant veiksmingą tikrinimą ir taikant sertifikavimą.

Pagal kai kurias dabartines ženklinimo sistemas daugiausiai dėmesio skiriama gyvūnų gerovės reikalavimams ir kitiems kokybės standartams, susijusiems, pvz., su ekologiniu ūkininkavimu arba aplinkos apsauga. Todėl reikės atidžiai apsvarstyti galimos ES su gyvūnų gerove susijusios ženklinimo sistemos papildomą naudą dabartinėms sistemoms ir kaip išvengti bet kokio galimo sistemų dubliavimosi.

¹¹ *Welfare Quality*®: „Science and society improving animal welfare in the food quality chain“ („Mokslo ir visuomenės pastangomis siekti didesnės gyvūnų gerovės maisto kokybės grandinėje“), ES finansuojamas projektas (<http://www.welfarequality.net>).

¹² Tarybos reglamentas Nr. 834/2007 ir jo įgyvendinimo taisyklės, nustatytos Komisijos reglamente Nr. 889/2008.

4. VARTOTOJŲ INFORMAVIMAS IR PREKYBOS STRATEGIJOS

Nustatytosios sąlygos – būdas informuoti pirkėjus ir vartotojus apie produktų savybes ir ūkininkavimo būdus. Norint nustatyti privalomuosius ar neprivalomuosius reikalavimus taikyti nustatytąsias gyvūnų gerovės sąlygas, pagrįstus ūkininkavimo metodais ar standartizuotais gerovės rodikliais, reikėtų parengti specialiuosius Europos standartus ir nustatyti bendrą sistemą atitinkamoms rūšims ir gaminiams.

Pavyzdžiui, šiuo metu ES privalomos nustatytosios sąlygos yra prekybos valgomaisiais kiaušiniais standartai. Pagal prekybą kiaušiniais reglamentuojančius teisės aktus privaloma ant kiaušinių su lukštais pažymėti ūkininkavimo sistemą, pagal kurią jie buvo pagaminti. Naudojamos keturios gamybų sistemų etiketės: narvuose laikomų vištų kiaušiniai, ant kraiko laikomų vištų kiaušiniai, laisvai laikomų vištų kiaušiniai ir ekologiški kiaušiniai; šioms gamybos sistemoms taikomi reikalavimai išdėstyti teisės aktuose, o etiketėse nurodyta informacija kiaušinius perkantiems vartotojams leidžia spręsti apie gyvūnų gerovę. Įgyvendinus šiuos teisės aktus beveik visose valstybėse narėse itin padidėjo ne narvuose laikomų vištų kiaušinių gamyba. Labai tikėtina, kad prekybą kiaušiniais reglamentuojantys teisės aktai turėjo įtakos tam, kad vartotojai, manydami, kad ne narvuose laikomų vištų kiaušinių gamybos sistemomis užtikrinamas aukštesnis gyvūnų gerovės lygis, narvuose laikomų vištų kiaušinius su lukštais iškeitė į kiaušinius, gaminamus pagal alternatyvias sistemas. Be to, vištienos prekybos standartuose pateikti neprivalomų nustatytųjų sąlygų pavyzdžiai, kai tiksliai aprašomi ūkininkavimo metodai ir ūkininkai privalo laikytis nurodytų specifikacijų vartoti nustatytąsias sąlygas.

Bus svarbu įvertinti neprivalomų ir privalomų nustatytųjų sąlygų apibrėžčių nustatymo ES prekybos standartuose privalumus ir trūkumus ūkininkavimo sistemoms, susijusioms su tam tikrais gyvūnų gerovės lygiais, visų pirma tuo atveju, kai viršijami teisės aktuose numatyti būtinieji standartai.

5. INFORMAVIMO IR ŠVIETIMO KAMPANIJOS

Žinoma, kad be kainos pirkėjų sprendimams įtakos turi daug tarpasmeninių (kultūra, socialinės normos, socialinė padėtis, grupės ir šeimos įtaka) ir asmeninių (dalyvavimas, emocijos, motyvacija, požiūris, normos, asmenybė) veiksnių. Iš esmės, etiketėse pateikus daugiau informacijos vartotojams būtų sudarytos sąlygos tinkamiau pasirinkti produktus. Jei vartotojai neturi patikimų žinių apie produktų, kurių gamintojai rūpinasi gyvūnų gerove, pridėtinę vertę, negalima tikėtis, kad jie mokės didesnę produkto kokybę atitinkančią kainą.

Atlikus ekonominio pagrįstumo tyrimą paaiškėjo, kad ženklinimo tikslas greičiausiai būtų pasiektas, jei a) vartotojai būtų tinkamai informuojami apie etiketės reikšmę, b) pateikta informacija būtų lengvai suprantama ir c) vartotojai (arba susiję pogrupiai) būtų iš esmės suinteresuoti naudotis šia informacija sprenddami, kokį produktą pirkti. Pagal „Eurobarometro“ apklausos duomenis tai taikytina produktams, gaminamiems pagal sistemas, kuriose atsižvelgiama į gyvūnų gerovę.

Ekonominio pagrįstumo tyrimo rezultatai rodo, kad su gyvūnų gerove susijusiu ženkliniu gali būti didinamas vartotojų informuotumas ir pagreitintas produktų, kurių gamintojai rūpinasi gyvūnų gerove taikydami ne tik ES teisės aktuose

numatytus būtinuosius standartus, įsiskverbimas į rinką. Tai buvo vienas iš svarbiausių kelių suinteresuotųjų šalių tikslų. Todėl naujos su gyvūnų gerove susijusios veiklos plėtojimas būtų labiau skatinamas rinkos paklausa. Konkrečiomis papildomomis informavimo iniciatyvomis būtų toliau didinamas piliečių, ūkinės veiklos vykdytojų ir gamintojų informuotumas apie gyvūnų gerovės problemas. Suinteresuotosios šalys nurodė, kad informacija turėtų būti pagrįsta svariais moksliniais faktais.

Pastaruoju metu plėtojama vartotojų informavimo ir švietimo veikla, siekiant didinti visuomenės informuotumą apie gyvulininkystę ir gyvulininkystės produktų kilmę. Įrodyta, kad ši informavimo veikla, kuriai pritarė suinteresuotosios šalys, yra naudinga, siekiant, kad visuomenė labiau įvertintų iniciatyvas dėl gyvūnų gerovės, kurių imtasi Europos ir nacionaliniu lygmenimis. Taip pat pagrindinių partnerių dėka padidėjo ES šios srities politikos matomumas.

Svarbus tolesnių diskusijų objektas – visuomenės informavimo kampanijų vaidmuo didinant Europos visuomenės informuotumą apie gyvūnų gerovę ir produktų, kurių gamintojai rūpinasi gyvūnų gerove, rinkos dalį. Vienas iš sėkmingų ES lygmens informavimo apie gyvūnų gerovę pavyzdžių yra viena iš naujos ekologinio ūkininkavimo skatinimo kampanijos dalių – vaikams skirta svetainė „Farmland“ ir internetinė programa¹³. Be to, reikėtų apsvastyti, ar reikėtų plėtoti ir rengti su gyvūnų gerove susijusias informavimo kampanijas ir švietimo programas ES ir (arba) valstybių narių lygmenimis.

6. TARPTAUTINIS MASTAS

Remiantis Komisijos atliktais tyrimais, pagal PPO teisės aktus leidžiama naudoti neprivalomas ženklavimo programas, jei jos yra proporcingos ir jose gali dalyvauti trečiųjų šalių gamintojai, tačiau dėl privalomo ženklavimo PPO sistemoje galėtų kilti problemų. Diskusijos dėl prekybos įtakos turinčio politinio atsako į visuomenės susirūpinimą gyvūnų gerove susijusios su vykstančiais tarptautiniais pokyčiais. Šiuo metu PPO, EBPO, Pasaulinė gyvūnų sveikatos organizacija ir CODEX svarsto su asmeniniais ir viešaisiais standartais, jų poveikiu prekybai ir besivystančių šalių galimybe patekti į rinką susijusius klausimus.

Neprivalomo sertifikavimo, pagrįsto suderintais gyvūnų sveikatos reikalavimais, taikomais importui į ES, poveikis šalims, kurios jau svarsto tvarios gyvulininkystės klausimą, ir produktams, gautiems taikant mažiau intensyvius ūkininkavimo būdus, greičiausiai turėtų būti teigiamas. Suderinus reikalavimus būtų sudarytos geresnės sąlygos patekti į rinką ir užtikrintas ilgalaikis investicijų planavimas.

Atsižvelgiant į ES tarptautinius prekybos įsipareigojimus, bus svarbu apsvastyti priemones, kuriomis būtų užtikrinta, kad ES gamybos reikalavimus atitinkančiam ne ES produktui būtų taikoma bet kuri ES kokybės sistema, atitinkanti ES PPO įsipareigojimus. Bus svarbu apsvastyti bet kurios tokios sistemos poveikį trečiosioms šalims, daugiausia dėmesio skiriant besivystančių šalių partneriams ir jų galimybei prisitaikyti.

¹³ <http://www.farmland-thegame.eu>.
http://ec.europa.eu/agriculture/organic/animal-welfare_en.

7. SKIRTINGI STANDARTAI IR JŲ PALYGINIMAS

Iš apklausų matyti, kad dauguma Europos vartotojų teigė, jog jiems trūksta informacijos apie gyvūnų gerovės lygį, užtikrinamą gaminant jų perkamas prekes. Todėl 2006–2010 m. Bendrijos veiksmų plane dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės siūloma nustatyti standartizuotus gyvūnų gerovės rodiklius tam, kad būtų pateikta mokslu pagrįsta priemonė, kuria būtų galima įvertinti ir labiau užtikrinti gyvūnų gerovę bei lengviau apie ją informuoti gyventojus. Projektas „Welfare Quality“ turėtų tapti pagrindu nustatant mokslinius su gyvūnais susijusius rodiklius. Tai galėtų tapti gyvūnų gerovės klasifikavimo sistema, pagrįsta ne gamybos metodu, o rezultatais, atsižvelgiant į gyvūnus, kuri būtų naudinga teikiant skaidrią ir patikimą informaciją vartotojams. Atsižvelgdamos į tai, kelios suinteresuotosios šalys nurodė, kad Europos informacijos apie gyvūnų apsaugą ir gerovę centrų tinklas galėtų būti konkreti priemonė techninei pagalbai, reikalingai, kad sistema būtų toliau plėtojama, teikti.

Dabartinė viso pasaulio rinkose pastebima tendencija ir mokslinių tyrimų branduolys yra tolesnis matavimo priemonės ar skalės, kuria būtų galima palyginti gyvūnų gerovės standartus, ūkininkavimo sistemas ir tiekimo grandinės etapus, plėtojimas. Gyvūnų gerovės vertinimas visuose susijusiuose vertės grandinės etapuose (daugiausia gyvulininkystės, vežimo ir skerdimo) – kiekvienos su gyvūnų gerove susijusio ženklinimo sistemos pagrindas. Atlikus ekonominio pagrįstumo tyrimą paaiškėjo, kad daugumos rodiklių pagrįstumas ir patikimumas yra dažnai ginčytinas. Iki šiol pasiūlyti išsamūs rodikliai, kaip antai dėl streso atsiradęs biologinis pavojus, buvo sukritikuoti (visų pirma mokslininkų ir gamintojų), nes juos sunku įvertinti.

Tačiau kai kurios suinteresuotosios šalys mano, kad patvirtinus skaidrias moksliskai pagrįstas gyvulininkystės sistemas gamintojams būtų lengviau informuoti visuomenę apie aukštesnius gyvūnų gerovės standartus. Kyla klausimas, ar tokios sistemos turėtų būti tvirtinamos Europos lygmeniu ir, jei taip – kaip jos turėtų būti tvirtinamos.

8. SU GYVŪNŲ GEROVE SUSIJĘ SKAIDRUMAS IR MOKSLINIAI TYRIMAI

Atsižvelgiant į suinteresuotųjų šalių konsultacijas reikia tinkamai Europos lygmeniu suderinti plačios veiklos sritis (pvz., piliečių informavimo apie produktų, pagamintų laikantis aukštesnių gyvūnų gerovės standartų, vertę strategijų rengimas arba Europos strateginių investicijų į mokslinių tyrimų sritį plėtra).

Be to, 2006 m. Bendrijos veiksmų plane dėl gyvūnų gerovės jau buvo numatyta, kad gyvūnų gerovės standartų valdymas, gerinimas ir sklaida, atitinkamų socialinių ir ekonominių tyrimų rengimas ir poveikio vertinimai galėtų būti veiksmingesni priėmus suderintą Europos požiūrį. Todėl kelios suinteresuotosios šalys svarstė geresnio koordinavimo ir kompetencijos panaudojimo Europos lygmeniu galimybę, formuojant šios srities politiką.

ES jau veikia kelios su gyvūnų gerovės sritimi susijusios institucijos, kaip anai Europos maisto saugos tarnyba (EMST), Jungtinis tyrimų centras (JTC) ir nacionalinės etaloninės laboratorijos. Tačiau šiuo metu jų įgaliojimai neapima visų reikalingos kompetencijos sričių, visų pirma gyvūnų gerovės klausimų koordinavimo ES lygmeniu, kaip nurodė kelios suinteresuotosios šalys.

Be to, Europos mokslo bendruomenė baigia penkerių metų glaudų bendradarbiavimą, susijusį su projektu „Welfare Quality“. Mokslininkai, su kuriais buvo konsultuotasi, keletą kartų ragino teikti pirmenybę tam, kad būtų įsteigtas nuolatinis Europos tinklas. Be to, keli su mokslo ir ekonomikos sritimi susiję tarptautiniai ES prekybos partneriai¹⁴ taip pat ragino pritarti projekte „Welfare Quality“ nurodytam bendram požiūriui dėl tinklo. Be to, pagrindinės suinteresuotosios šalys suvokė, kad būtinas nepriklausomas ES lygmens informacijos šaltinis ir kad šiuo metu iškilusi veiklos dubliavimosi rizika.

Atsižvelgiant į tai, atliekant ekonominio pagrįstumo tyrimą buvo nagrinėjami skirtingi informacijos tinklo modeliai ir su jais susijusios išlaidos. Tyrimo išvadose teigiama, kad pageidautina sukurti Europos informacijos centrų tinklą, kuris galėtų teikti techninę pagalbą plėtojant ir įgyvendinant su gyvūnų gerove susijusią politiką, įskaitant susijusią su sertifikavimu ir ženklinimu, ir kurio pagrindas būtų centrinė koordinavimo institucija, bendradarbiaujanti su Bendrijos pripažintų valstybių narių atitinkamų mokslinių tyrimų įstaigų tinklu. Tai yra gerai išbandytas metodas maisto grandinės srityje, kai Bendrijos etaloninės laboratorijos koordinuoja nacionalinių etaloninių laboratorijų tinklus¹⁵. Tinklų partneriai galėtų atlikti šias užduotis: tyrimus, poveikio vertinimus, su visai Bendrijai svarbiais gyvūnų gerovės klausimais susijusius tikslinius mokslinius tyrimus, su švietimu ir sklaida susijusią veiklą ir pan. Reikės apsvastyti, ar europinis nacionalinių informacijos centrų tinklo, skirto neprivalomiems gerovės standartams mokslininkams įvertinti ir įvairiai gyvūnų gerovės politikai plėtoti, pranašumai, įskaitant susijusius su administracine našta, atsvertų trūkumus. Viena iš galimybių būtų remtis gyvūnų sveikatos Bendrijos etaloninių laboratorijų pavyzdžiu. Bendrijos etaloninės laboratorijos, teikiančios tam tikras nustatytas paslaugas ir koordinuojančios Bendrijos interesus atitinkančias nacionalines etalonines laboratorijas, finansuojamos iš vadinamojo veterinarijos fondo (Tarybos sprendimas 2009/470/EB).

9. IŠVADA

Šioje ataskaitoje pateikta įvairių su gyvūnų gerove susijusio ženklinimo ir informavimo bei galimo Europos informacijos apie gyvūnų apsaugą ir gerovę centrų tinklo steigimo klausimų, pagrįstų 2009 m. sausio mėn. Komisijai pateiktais nepriklausomo tyrimo rezultatais. Ataskaita parengta tam, kad Europos Parlamentas, Taryba, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ir Regionų komitetas galėtų pradėti išsamias Tarybos paragintas diskusijas dėl ženklinimo, susijusio su gyvūnų gerove. Šiomis institucijų diskusijomis Komisija remsis svarstydamą galimas būsimas politikos alternatyvas¹⁶. Visų konkrečių pasiūlymų, pateiktų vykstant politinėms diskusijoms, poveikis bus toliau išsamiai vertinamas.

¹⁴ Projekto „Welfare Quality“ partneriai išvardyti <http://www.welfarequality.net/everyone/26562/7/0/22>.

¹⁵ Bendrijos etaloninių laboratorijų sistemos nepriklausomą vertinimą, kuris bus baigtas iki 2009 m. pabaigos, atlieka Komisija.

¹⁶ Taip pat žr. prieš šios ataskaitos pridėtą poveikio vertinimo ataskaitą (COM(2009)xxxx).